

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG BỒI DƯỠNG CHUYÊN MÔN CHO GIÁO VIÊN TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

Nguyễn Thanh Hải
Trường Đại học Trà Vinh

Tóm tắt: Bài viết trình bày một số vấn đề lý luận về quản lý hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông từ kết quả nghiên cứu về vấn đề trên

Từ khóa: Quản lý hoạt động bồi dưỡng chuyên môn, giáo viên trung học phổ thông

MANAGEMENT OF PROFESSIONAL TRAINING ACTIVITIES FOR HIGH SCHOOL TEACHERS

Nguyen Thanh Hai
Tra Vinh University

Abstract: The article presents some theoretical issues on management of professional training activities for high school teachers from the results of research on the above issue

Keywords: Management of professional training activities, high school teachers

Nhận bài: 06/04/2025

Phản biện: 06/05/2025

Duyệt đăng: 10/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục và đào tạo được xem là quốc sách hàng đầu là nhân tố quan trọng để phát triển đất nước. Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của Ban chấp hành Trung ương 8, khóa XI khẳng định “Đầu tư cho giáo dục cũng là đầu tư phát triển”. Bởi vì mục tiêu của giáo dục là Nâng cao dân trí, đào tạo nguồn nhân lực, bồi dưỡng nhân tài cho đất nước. Đào tạo con người Việt Nam phát triển toàn diện, có đạo đức, có tài, có năng lực chuyên môn nghề nghiệp, trung thành với lý tưởng cách mạng đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Như vậy bồi dưỡng để nâng cao năng lực chuyên môn, nhằm đáp ứng chương trình môn học, chương trình giáo dục phổ thông 2018 và yêu cầu thực tiễn giáo dục.

Hiện nay công tác bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông dần đi vào ổn định và đạt được kết quả khả quan. Đội ngũ nhà giáo ngày càng vững về chuyên môn, luôn nêu cao tinh thần tự học, tự bồi dưỡng thường xuyên đáp ứng yêu cầu chương trình sách giáo khoa mới. Tuy nhiên công tác bồi dưỡng giáo viên; nhất là giáo viên trung học phổ thông hiện nay còn hạn chế về thời gian bồi dưỡng, nội dung, chương trình bồi dưỡng nhằm đáp ứng kịp thời chương trình sách giáo khoa mới. Một số giáo viên chưa chú ý tự học, tự bồi dưỡng, chưa nhận thức hết tầm quan trọng của hoạt động bồi dưỡng thường xuyên, tham gia bồi dưỡng còn hình thức. Công tác quản lý hoạt động bồi dưỡng thiếu đồng bộ, chưa tập trung bồi dưỡng để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ theo đặc trưng bộ môn. Hiểu rõ nhiệm vụ đó

trên cương vị đã qua là người lãnh đạo đồng thời cũng là giáo viên giảng dạy bộ môn; nên tác giả trăn trở làm thế nào để hoạt động bồi dưỡng giáo viên của nhà trường thiết thực, hiệu quả góp phần nâng chất lượng giảng dạy, đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông 2018. Bài viết trình bày một số vấn đề lý luận về Quản lý hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông từ kết quả nghiên cứu về vấn đề trên của tác giả.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

2.1.1. Bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

Chuyên môn được hiểu là khả năng mỗi người thực hiện công việc chuyên sâu thuộc một lĩnh vực đặc thù nào đó phù hợp với năng lực và trình độ cá nhân nhằm làm công việc trở nên hiệu quả hơn. Còn bồi dưỡng chuyên môn là bồi dưỡng những kiến thức chuyên ngành, chuyên môn, những kỹ năng nghề nghiệp cần thiết cho hoạt động chuyên môn. Có thể khẳng định chuyên môn và bồi dưỡng chuyên môn luôn có mối liên hệ khăng khít với nhau. Bồi dưỡng chuyên môn làm cho hoạt động chuyên môn trở nên linh hoạt mang lại kết quả cao hơn, đáp ứng yêu cầu thực tiễn của chuyên môn đề ra.

2.1.2. Mục tiêu của bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

Bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên là việc tổ chức đào tạo lại, cập nhật kiến thức và kỹ năng chuyên môn, nâng cao trình độ chuyên môn cho giáo viên, tạo nên sự nối tiếp liên tục của quá trình

đào tạo trước và trong khi làm việc của giáo viên. Hoạt động bồi dưỡng chuyên môn của giáo viên luôn diễn ra thường xuyên, liên tục trong quá trình thực hiện nhiệm vụ của giáo viên. Để thực hiện tốt chương trình giáo dục phổ thông (GDPT) 2018, trước hết GV phải có năng lực và vận dụng tốt các năng lực của bản thân vào hoạt động giáo dục các mặt cho học sinh. Có kiến thức về chuyên môn nghiệp vụ nhất là kiến thức sâu rộng về chuyên môn môn học, nắm vững chương trình môn học. Biết vận dụng linh hoạt các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học và các hoạt động giáo dục trong nhà trường giúp học sinh tìm hiểu tri thức học tập hiệu quả, phù hợp với phẩm chất và năng lực của bản thân. Biết khai thác và sử dụng hiệu quả các thiết bị, đồ dùng dạy học, biết ứng dụng công nghệ thông tin, các trang thiết bị hiện đại phù hợp với bài giảng nhằm phát huy năng lực của học sinh.

2.1.3. Nội dung bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

Bồi dưỡng phát triển chuyên môn, nghiệp vụ, giúp giáo viên nắm vững chuyên môn và thành thạo nghiệp vụ, đảm bảo kiến thức môn học, đảm bảo chương trình môn học; thường xuyên cập nhật, nâng cao năng lực chuyên môn và nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục theo chuẩn nghề nghiệp. Trong đó chú trọng phát triển chuyên môn bản thân:

Xây dựng kế hoạch dạy học và giáo dục theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh. Sử dụng phương pháp dạy học và giáo dục theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh.

Đổi mới cách ra đề, đổi mới kiểm tra, đánh giá theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh.

2.1.4. Phương pháp bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

Các phương pháp thường được áp dụng để bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông gồm:

- Phương pháp trao đổi, vấn đáp, thuyết giảng; phương pháp nêu và giải quyết vấn đề, giải quyết tình huống phát sinh.

- Phương pháp tổ chức bồi dưỡng thông qua hình thức trực tuyến, tài khoản trên các phần mềm online, trên các nền tảng mạng xã hội nhằm phát huy khả năng tự học, tự bồi dưỡng của giáo viên.

- Phương pháp sử dụng giáo trình/mô đun, tài liệu và các mô hình thực tế ảo bằng công nghệ AI (trí tuệ nhân tạo)

- Phương pháp bồi dưỡng qua các hoạt động trải nghiệm, tham quan tìm hiểu thực tế tại các đơn vị nhà trường, giao lưu, chia sẻ kinh nghiệm.

Và cuối cùng là phương pháp bồi dưỡng qua trực tuyến, nghiên cứu tài liệu trên kho học liệu. Bồi dưỡng giáo viên cần có hình thức, nội dung, phương pháp bồi dưỡng hiệu quả, phù hợp mới thu hút và khuyến khích ý thức bồi dưỡng chuyên môn của giáo viên.

2.1.5. Hình thức bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

Dựa trên yêu cầu thực tiễn và nhu cầu về thực hiện công tác chuyên môn của đơn vị Hiệu trưởng lựa chọn hình thức bồi dưỡng chuyên môn phù hợp. Có nhiều hình thức bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên như:

Bồi dưỡng tại đơn vị: Hình thức thường được các trường lựa chọn bồi dưỡng thông qua các hoạt động chuyên môn hằng ngày của giáo viên, dự giờ, thao giảng, hội giảng, báo cáo chuyên đề, trao đổi kinh nghiệm trong sinh hoạt tổ chuyên môn nghiên cứu bài học, chia sẻ các phần mềm, tài liệu học tập, trao đổi kinh nghiệm bài dạy, bồi dưỡng trực tuyến chương trình GDPT 2018 qua các môn đun, bồi dưỡng thường xuyên... Đây là phương pháp phổ biến giúp giúp cho giáo viên rèn luyện thêm năng lực chuyên môn, kỹ năng nghề nghiệp học tập từ đồng nghiệp. Từ đó nâng cao năng lực chuyên môn, nâng cao tay nghề và chất lượng giảng dạy.

Bồi dưỡng tập trung tại theo chỉ đạo của Sở Giáo dục: Giáo viên được triệu tập tham gia các lớp bồi dưỡng chuyên môn tập trung tại các cơ sở đào tạo theo chỉ đạo của Sở Giáo dục về chuyên môn nghiệp vụ như bồi dưỡng SGK, bồi dưỡng về phương pháp dạy học, bồi dưỡng đổi mới kiểm tra đánh giá, bồi dưỡng năng lực về xây dựng đề ma trận đề kiểm tra theo năng lực học sinh thực hiện theo đề kiểm tra theo cấu trúc đề thi tốt nghiệp THPT của Bộ Giáo dục và Đào tạo, bồi dưỡng các phần mềm dạy học và kiểm tra. Hình thức này được tổ chức định kỳ theo đợt hoặc chu kỳ, theo nhiệm vụ chuyên môn của năm học.

Bồi dưỡng từ xa, trực tuyến: Hình thức này bồi dưỡng này càng trở nên phổ biến hiện nay nhờ tính tiện ích, linh hoạt và hiệu quả của nó thông qua các phần mềm online, Zoom, các phần mềm trực tuyến khác, qua tài liệu số, LMS, thông qua truyền hình trực tuyến... Giáo viên có thể tham gia bồi dưỡng tại chỗ, chuyển từ tập trung sang bồi dưỡng chuyên môn tại chỗ.

Tự bồi dưỡng, tự nghiên cứu: Đây là hình thức tự học, tự bồi dưỡng. Vì tự bồi nên mỗi cá nhân phải không ngừng chủ động học tập suốt đời để nâng cao tay nghề và kỹ năng nghề nghiệp. Gắn

hoạt động bồi dưỡng của cá nhân với đánh giá năng lực theo chuẩn nghề nghiệp và xét thi đua khen thưởng.

2.1.6. Các điều kiện tham gia bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

Điều kiện pháp lý và ban hành các văn bản thực hiện: Bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên cũng phải dựa trên các văn bản, Thông tư của Bộ Giáo dục và Đào tạo, các kế hoạch, công văn chỉ đạo của Sở Giáo dục và Đào tạo. Các điều kiện pháp lý nhằm đảm bảo cho các yêu cầu, mục tiêu, nội dung và kế hoạch bồi dưỡng được ban hành kịp thời, rõ ràng và tổ chức thực hiện hiệu quả đảm bảo cho hoạt động bồi dưỡng chuyên môn được duy trì và hiệu quả.

Điều kiện về nhân lực: Nguồn nhân lực rất quan trọng trong công tác bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên. Bao gồm giáo viên cốt cán, giáo viên có năng lực chuyên môn tốt tham gia vào lực lượng nòng cốt tập huấn cho giáo viên. Để hoạt động bồi dưỡng diễn ra hiệu quả người quản lý cần huy động nguồn nhân lực tham gia vào công tác bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên bao gồm nguồn nhân lực tại chỗ và nguồn nhân lực bên ngoài

Điều kiện về vật lực, tài lực và phương tiện hỗ trợ hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên: Bao gồm nguồn lực về cơ sở vật chất bao gồm phòng học, trang thiết bị giảng dạy, hệ thống hạ tầng thông tin máy tính, wifi, phần mềm. Bên cạnh đó cần chuẩn bị đầy đủ nguồn kinh phí phục vụ cho hoạt động bồi dưỡng chuyên môn, xây dựng chương trình, soạn thảo chuyên đề, tổ chức hoạt động bồi dưỡng chuyên môn, hội thảo, thuê mướn trang thiết bị, kinh phí bồi dưỡng cho lực lượng tham gia tập huấn. Hiệu trưởng nhà trường cần tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên. Phát huy nguồn lực bồi dưỡng tại chỗ và khuyến khích giáo viên tự bồi dưỡng thường xuyên bằng nhiều hình thức khác nhau.

2.2. Quản lý hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

2.2.1 Xây dựng kế hoạch hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông

Xây dựng kế hoạch là thiết kế các mục tiêu, các phương thức cho hoạt động nhằm đạt các mục tiêu đề ra, lập kế hoạch là chức năng cơ bản, đầu tiên của công tác quản lý.

Khi xây dựng kế hoạch cần xác định rõ các mục tiêu bồi dưỡng, nội dung bồi dưỡng, hình thức và phương pháp bồi dưỡng. Xác định rõ

chương trình hành động, các mục tiêu cần thiết đưa ra để đạt được mục tiêu đó. Bên cạnh đó cũng cần xác định rõ các nguồn lực đưa ra, đó là điều kiện cần thiết để có kế hoạch hiệu quả.

Hiệu trưởng cần xây dựng kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên chi tiết, cụ thể, đảm bảo tính khả thi và tính hiệu quả khi tổ chức thực hiện một cách hiệu quả nhất.

Mục tiêu bồi dưỡng rõ ràng, phù hợp với thực tế tình hình nhà trường. Nội dung bồi dưỡng cần cụ thể, thiết thực, đáp ứng đúng nhu cầu nâng cao năng lực chuyên môn cho đội ngũ giáo viên của nhà trường.

Hình thức và phương pháp tổ chức bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên cần thực hiện đa dạng phù hợp với thời gian, thời điểm, năng lực của đội ngũ giáo viên và tình hình cơ sở vật chất của nhà trường. Thời gian bồi dưỡng cần được sắp xếp hợp lý, tạo điều kiện thuận lợi nhất cho tất cả giáo viên cùng tham gia vì chương trình GDPT 2018 luôn rất mới với tất cả các giáo viên.

2.2.2. Tổ chức hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên

Công tác tổ chức luôn có vai trò quan trọng trong công tác quản lý bồi dưỡng giáo viên nhằm xây dựng các hình thái cơ cấu nhằm đảm bảo hoạt động diễn ra đạt hiệu quả. Tổ chức bao gồm các nội dung như bố trí, sắp xếp và sử dụng các nguồn lực hợp lý nhằm đạt được mục tiêu đề ra. Việc tổ chức không chỉ tối ưu hóa các nguồn lực mà còn đảm bảo cho các kế hoạch quản lý thực hiện một cách hiệu quả.

Trong quản lý bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên cũng vậy, Hiệu trưởng tổ chức quản lý tốt các khâu sẽ tạo động lực và kết quả tốt cho kế hoạch đề ra. Nếu khâu tổ chức thực hiện không tốt sẽ giảm tính hiệu quả của kế hoạch và không tạo động lực cho cá nhân tham gia bồi dưỡng. Để thực hiện tốt các khâu bồi dưỡng cần thực hiện tốt các khâu sau:

Ban hành quyết định thành lập ban chỉ đạo công tác bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên. Ban hành quy chế, phân cấp quản lý. Phân công nhiệm vụ, sắp xếp và bố trí những giáo viên giỏi, giáo viên cốt cán làm nền tảng cho công tác bồi dưỡng. Bên cạnh đó còn bố trí, tổ chức, chuẩn bị, sắp xếp các nguồn lực đầy đủ, hợp lý như chuẩn bị cơ sở vật chất, phân bổ thời gian, môi trường, địa điểm hợp lý.

Tổ chức triển khai kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn cho GV. Muốn vậy hiệu trưởng nhà trường phải có kế hoạch tổ chức. Bố trí nguồn lực thực

hiện kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn cho GV. Lựa chọn đối tượng tham gia hoạt động bồi dưỡng chuyên môn. Tổ chức cơ sở vật chất phục vụ công tác bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên. Tạo điều kiện thuận lợi, hỗ trợ về kinh phí, sắp xếp thời gian hợp lý cho bồi dưỡng chuyên môn. Theo dõi, đôn đốc, giám sát việc tổ chức thực hiện hoạt động bồi dưỡng chuyên môn.

2.2.3. *Chỉ đạo hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông*

Là quá trình tác động của chủ thể quản lý lên khách thể quản lý trong nhà trường thông qua các biện pháp cụ thể nhằm thực hiện các mục tiêu, kế hoạch đề ra. Trong bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên nếu hiệu trưởng trường trung học phổ thông chỉ đạo thực hiện tốt các khâu triển khai kế hoạch thì hiệu quả quản lý công tác công tác bồi dưỡng chuyên môn sẽ đạt mục tiêu đề ra. Trong quá trình thực hiện, chỉ đạo triển khai kế hoạch cần thực hiện thường xuyên, liên tục như:

Chỉ đạo các tổ chuyên môn và cá nhân rà soát, xây dựng kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên dựa trên năng lực và thực tiễn tình hình của đơn vị nhằm phát triển đội ngũ nhà giáo đáp ứng yêu cầu tình hình mới. Chỉ đạo tổ chuyên môn và từng giáo viên xây dựng kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ hằng năm cho mình

Chỉ đạo các lực lượng trong nhà trường tham gia vào quá trình bồi dưỡng giáo viên, xây dựng kế hoạch huy động nguồn lực trong thực hiện kế hoạch. Phối hợp với các bộ phận bên ngoài nhà trường như các phòng chuyên môn của Sở Giáo dục, các tổ chức, các trường phổ thông trong và ngoài tỉnh tham gia thực hiện bồi dưỡng giáo viên qua các buổi tọa đàm, hội thảo, chia sẻ kinh nghiệm, trải nghiệm thực tế.

2.2.4. *Kiểm tra, đánh giá hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên*

Kiểm tra, đánh giá có thể tiến hành bằng nhiều phương pháp khác nhau, đảm bảo tính toàn diện

và hiệu quả của các khâu tổ chức.

Điều kiện để thực hiện chức năng kiểm tra, đánh giá công tác bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên phải xây dựng kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo rõ ràng. Phải xây dựng các tiêu chí đánh giá cụ thể, có phân công theo dõi, kiểm tra chặt chẽ. Hình thức kiểm tra hợp lý, cụ thể, dễ thực hiện và có tính khả thi, có thể đo lường. Kiểm tra đánh giá kết hợp thống kê các kết quả đạt được qua thực hiện hoạt động bồi dưỡng của giáo viên. Kiểm tra đánh giá thực hiện thường xuyên và điều chỉnh kịp thời các hạn chế. Kết quả đánh giá được sử dụng hiệu quả, phù hợp với yêu cầu kế hoạch đề ra.

III. KẾT LUẬN

Trong quản lý giáo dục, quản lý hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên trung học phổ thông có vai trò đặc biệt quan trọng trong thúc đẩy sự phát triển toàn diện nhà trường, thúc đẩy chất lượng nguồn nhân lực nhà trường từ đó nâng cao chất lượng giáo dục. Hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên là một hoạt động rất quan trọng cần được tiến hành thường xuyên, liên tục bởi việc bồi dưỡng chuyên môn cho GV giúp cho GV luôn cập nhật kiến thức mới, nâng cao trình độ cho giáo viên, đáp ứng yêu cầu công tác giảng dạy cũng như đáp ứng yêu cầu người học.

Để hoạt động bồi dưỡng chuyên môn cho GV mang lại hiệu quả thì lãnh đạo nhà trường cần quan tâm đến nhận thức, mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức bồi dưỡng, công tác kiểm tra đánh giá kết quả bồi dưỡng GV cũng như các hoạt động khác. Hoạt động bồi dưỡng giáo viên phải được quản lý nhằm đảm bảo đạt được tiến độ và mục tiêu bồi dưỡng đề ra, đồng thời đáp ứng yêu cầu của đổi mới giáo dục.

Về quản lý hoạt động bồi dưỡng cho giáo viên, đề án đã đưa ra khái niệm và phân tích nội dung quản lý theo 4 chức năng từ lập kế hoạch, tổ chức, lãnh đạo/chỉ đạo đến kiểm tra đánh giá hoạt động bồi dưỡng giáo viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Luật số 43/2019/QH14 của Quốc hội: Luật Giáo dục 2019.
2. Nghị quyết số 29-NQ/TW của Ban chấp hành Trung ương Đảng: Đổi mới căn bản, toàn diện Giáo dục và Đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp quá, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.
3. Thông tư số 17/2022/TT-BGDĐT của Bộ Giáo dục và Đào tạo: Sửa đổi bổ sung một số điều của Quy chế bồi dưỡng thường xuyên giáo viên, cán bộ quản lý giáo dục mầm non, cơ sở giáo dục phổ thông và giáo viên trung tâm GDTX ban hành kèm theo Thông tư số 19/2019/TT-BGDĐT ngày 12 tháng 11 năm 2019 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.
4. Thông tư số 19/2019/TT-BGDĐT của Bộ Giáo dục và Đào tạo: Ban hành Quy chế bồi dưỡng thường xuyên giáo viên, cán bộ quản lý cơ sở giáo dục mầm non, cơ sở giáo dục phổ thông và giáo viên trung tâm giáo dục thường xuyên.
5. Thông tư số 32/2020/TT-BGDĐT của Bộ Giáo dục và Đào tạo: Ban hành Điều lệ trường trung học cơ sở, trường trung học phổ thông và trường phổ thông có nhiều cấp học.
6. Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT, ngày 26/12/2018 của Bộ Giáo dục và Đào tạo: Ban hành chương trình GDPT.